MALONIOS ATOSTOGOS GREITAI PRABĖGO

GRAŽINA KRIVICKIENĖ

Malonu kartais ilgesniam laikui uždaryti savo namų duris ir išvykti palikus visus kasdieninius rūpesčius. Ypač malonu buvo abiem su vyru skristi į tolimus vakarus, Los Angeles, aplankyti savo dukrą, žentą, anūkus, brolį Algirdą Gustaitį, brolienę, kitus gimines ir seniai matytus prietelius.

Sprausminis keleivinis lėktuvas ramiai pajudėjo iš aerodromo ir įslinko į platų ilgą kelią. Sutratėjo visas jo didžiulis metalinis kūnas, kai galingi motorai pradėjo jį stumti su nepaprasta jėga, kas akimirka didėjančiu greičiu. Beveik neįčiomis jis pradėjo kilti nuo žemės ir kaip koks geležinis aitvaras skriejo į erdvę.

Žalios Washingtono apylinkės su daugybe miškų, pievų, vandenų, atrodė iš viršaus kaip minkštas, sodrus kilimas. Laiks nuo laiko vaizdą uždengdavo purūs debesėliai. Kilome vis aukštyn. Žemai margavo išraižyti keturkampiais laukai, kaip taškeliai atrodė namai kaikur susigrupavę į didesnius plotelius — tai kaimai, miestai.

Lėktuvas iš Los Angeles turėjo skristi į Havajus, tad lėktuvo patarnautojos ilgomis gėlėtomis suknelėmis, atrodė kaip pasipuošusios iškilmingam baliui. Jos grakščiai vaikštinėjo tarpe keleivių išnešiodamos kavą, gėrimus, pietus. Be to keleiviai galėjo pasigrožėti ir spalvoto filmo vaizdais.

Mes skridome virš Mississippi, virš tamsių suvingiuotų kalnų viršūnių, įvairiaspalvių tarpeklių, pilksvų, gelsvų, rausvų tyrų. Koks nepaprastai didelis, įvairus ir įdomus šis kraštas — Amerika, priglaudusi tiek daug tremtinių.

Kelionė neprailgo. Pradėjome leistis žemyn. Artėjome prie didžiulio miesto su daugybe melsvai saulės šviesoje žėrinčių baseinų. Tai Los Angeles. Sielą užpildė nerimas ir džiaugsmas. Tuoj pat pamatysime juos taip pasiilgtus! Aerodrome mūsų laukė duktė Irena ir Julius Raulinaičiai su anūkais Jūrate, Arvydu, Sigitu. Per ilgą nesimatymo laiką visi buvome pagal savo amžių pasikeitę. Tiek daug buvo apie ką kalbėti, kad ir nežinia nuo ko pradėti, kad kaip galint greičiau užsipildytų nesimatymo tarpas.

Mažo, jaukaus jų namelio sienas puošia lietuvių dailininkų paveikslai, lentynose knygos, tarpe jų įsispraudęs pianinas, violenčelė. Kieme auga citrinos, persikai, abrikosai. Gal visoje Kalifornijoje, o gal tik mūsų dukros ir žento sode taip našiai dera vaisiai. Jie auga tartum Lietuvoje serbentai, kekėmis po šešis, dešimt, net dvidešimts abrikosų ar persikų sirpsta ant nusvirusių šakų vienoje krūvoje. Čia žydi kalijos, rožės, įvairios šio krašto gėlės ir žaliuoja rūtos. Į šį jaukų sodelį susirinko artimieji giminės, kur besivaišindami jaukiai praleidome popietį.

Sekmadienis. Lietuviškos mišios Šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje. Klebono prelato Kučingio, atnašavusio mišias stula — lietuviška juosta. Kompozitoriaus muziko Budriūno puikiai vedamas choras gieda jo paties ir kitų lietuvių kompozitorių kūrinius. Kilnią mišių aukos nuotaiką ir tėvynės ilgesį sukelia giesmių žodžiai ir melodijos. Solistų ir choristų skambūs balsai užpildo, virpina visą bažnyčią. Gražu ir graudu. Ši bažnyčia gražiai kukliai padekoruota, stilizuota, patraukli iš lauko. Gaila tiktai, kad vidaus bažnyčios išpuošimuose neįnešta to paprasto, mielo lietuviško "smūtkelio" liaudies stiliaus, kuris netiktai derintųsi su visa nuotaika, bet kuriuo žavėtųsi ir svetimieji.

Jaukūs klebonijos, seselių vienuolių namai, gražiai sutvarkyti gėlynai, erdvios šv. Kazimiero parapijos mokyklos patalpos, salė, sudaro privačią erdvę. Čia po mišių susirenka senesnieji ir jauni lietuviai, nenuilstami visuomenininkai, rašytojai, menininkai, muzikai. Ten pat lietuviškomis knygomis ir plokštelėmis nukrauti ponų Prišgintų stalai, apie kuriuos būriuojasi žmonės įsigydami paskutiniuosius leidinius. Malonu buvo čia susitikti seniai matytus gimines, pažįstamus, draugus.

Energingo, darbštaus prelato Jono Kučingio pastangomis yra išleidžiamas dvisavaitinis biuletenis: "Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos lietuvių žinios", kuriame apžvelgiama Kalifornijos lietuvių veikla, patiekiamos įvairios naujienos ir bažnytiniai pranešimai. O parapijos veiklą ir augimą apžvelgia 1966 metais išleista Jurgio Gliaudos redaguota knyga: "Šv. Kazimiero parapija Los Angeles". Tai veikalas parapijos 25 metų gyvavimo jubilėjui atžymėti. Iš knygos tilpusių aprašymų ir nuotraukų matyti kiek darbo ir rūpesčių į šios lietuviškos parapijos gyvavimą ir naujos bažnyčios statybą yra įdėjęs jos klebonas prelatas Kučingis, kiti dvasiškiai ir veikliejі parapijiečiai.

Kaip ir kitose didesnėse lietuvių kolonijose, taip ir Los Angeles veikia įvairios organizacijos. Tenka pasidžiaugti, kad lietuviškas jaunimas yra įtrauktas į skautų ir ateitininkų organizacijas. Jie vasaros metu turi progos stovyklauti ir tarpusavyje pabendrauti.

Užsukus į plačiai paplitusio laisvajame pasaulyje iliustruoto Lietuvių Dienų žurnalo redakciją, malonu buvo ten susitikti žurnalo leidėją Antaną Skirių, sutepta dažais ir alyva prijuoste apsidengusį mūsų žymųjį poetą Bernardą Brazdžionį, angliškų tekstų redaktorių Alfonsą Miluką ir kitus bendradarbius.

Gražūs yra Los Angeles kaimynystėje Ramiojo vandenyno pakraščiuose išsidriekę Santa Monica ir Santa Barbara paplūdymiai-miestai. Turėjome progos čia ir pasimaudyti. Tačiau daug maloniau yra maudytis drungname Atlanto vandenyje Pietų Carolinos ar Giorgios paplūdymiuose, neminint jau Floridos.

Iš Santa Barbara, padarę nedidelį vingį, užsukome aplankyti Lietuvos garbės konsulo ir ponios Bielskių. Gražūs, reprezentatyvūs jų namai ir visa juos supanti aplinka: kiemai, gėlynai. Jaukiai ir iškilmingai yra sutvarkytas ir namo vidus. Ten yra retomis ir brangiomis knygomis užpildyta biblioteka, gražūs baldai, gintaro ir kitokių Lietuvą mininčių dalykų rinkiniai. Atvažiavome juos atlankyti tik penkiolikai minučių, bet su maloniais ponais Bielskiais besikalbant nejučiomis arti valandos laiko prabėgo.

Netoli Los Angeles, Disney Land domina daugelį čia atvykusių, ypač žavi mažuosius lankytojus. Tačiau kitame miesto krašte, didžiuliai plotai su miškais, vandenimis, slėniais, negrįstais keliais, miestais, parodo lankytojams tikrąjį filmų gaminimo pasaulį ir nemaža filmų gaminimo prašmatnybių, "triukų", tai Universal Studio. Iš šios studijos neseniai buvo išleistas "Airport" filmas.

Greit prabėgo savaitės dienos viešint vaikų namuose. Liko daug neiškalbėtų žodžių, nepasidalintų įspūdžių. Atėjo toji nelaukta atsisveikinimo valanda aerodrome. Pamojavimas pro lėktuvo, o likusiųjų mylimųjų pro aerodromo langus. Milžiniškas metalinis paukštis, tartum išplėšė mane iš jų tarpo ir nešė už tūkstančių mylių, rytų kryptimi.

Los Angeles, Juliaus ir Irenos Raulinaičių kieme, iš kairės į dešinę: Jūra-Jutta Gustaitienė, Irena Raulinaitienė, kun. Romas Kasponis, Julius Raulinaitis, Gražina Krivickienė, Teklė Šontienė, Algis Raulinaitis, Angelė Raulinaitienė, Domas Krivickas; nuotraukoje trūksta Algirdo Gustaičio fotografavusio šią grupę.

KUN. P. BUTKAUS TAUTŲ ŠVENTOVĖSE

M. SLAVĖNIENĖ

Kun. Petras Butkus šių metų pradžioje išleido Australijoje stambią savo kelionių aprašymų knygą, pavadintą Tautų Šventovėse. Knygos autorius savo aplinkpasaulinę kelionę pradėjo iš australiškojo didmiesčio Sydney lėktuvu "Alitalia". Nuo čia ir pradedama įdomioji odisėja, iš kurios keliauninkas sukūrė šią savo įspūdžių ir įdomių pasaulėvaizdžių knygą. Knygos medžiaga rūpestingai, nuosekliai sukomplektuota, įspūdžiai meniškai jungiami į vieną turtingą pynę.

Kelioninių įspūdžių knygos planas nužymėtas šiais skyriais: 1. Palaiminк, Viešpatie, kelionę, 2. Tautų maišatyje, 3. Indijos varge didžiausias, 4. Kur ir akmenys kalba, 5. Kur Dievas kalbėjo žmonėms, 6 Graikijos pavasaris, 7. Amžinoji Roma, 8. Po Italijos dangumi, 9. D. P. dienų tėvynėje, 10. Kalnų ir laisvės krašte, 11. Anglijos liūto galvoje, 12. Prancūzijos širdyje, 13. Ave, Maria, 14. Saulėta, uolėta Iberia, 15. "Ateinu įspėti žmoniją", 16. Sveiki, broliai lietuviai, 17. Pasakyk, Čikaga, kas esi? 18. Kur jūs, draugai anų dienų? 19. Mieste angelų ir šventųjų, 20. Per platų Pacifiką, 21. Užbaigos mintys.

Iš šio įdomių temų krūvio jau galima nuspėti, į ką keliauninko buvo kreipiamas ypatingas dėmesys, ką knygoje užfiksavo iš savo kelioninės patirties.

Jau tik pradėjus knygą skaityti, nejuntamai esi pavergiamas ryškiai piešiamų svetimų, nematytų kraštų vaizdų. Štai, kad ir pirmas autoriaus sustojimas Singapure — vartuose į Aziją: "Pirmiausia tad — lyg tam Kristaus gundyme — užvežė mane ant aukšto kalno ir parodė visą Singapuro grožybę ir jo karalystę, kuri tebuvo tik nedidelė sala, gražiais tiltais sujungta su Malajais. Kaip tik tuo laiku saulės nušviesta matėsi įspūdinga miesto panorama... (13 p.). Sekantis — jau tikra rytietiška egzotika, nuostabus Bangkokas — Thailand sostinė". Nuo čia kun. P. Butkus tarsi ir pradeda tikrąją savo knygos pagrindinę temą — Tautų šventovėse. Thailando šventovės — Budos šventyklos — "tik spindi aukso bokštai ir bokšteliai, tik blizga marmuras ar gal ir tikri brangakmeniai" (19 p.).

Keliauninko žvilgsnis į Indiją. Ji širdį graudina savo skurdu, neturtu, badą kenčiančiais suaugusiais ir vaikais. "Tad vaikas tol vejasi įsikibęs (keliauninką) ir gailiai šaukdamas "papa", kol ko nors negauna. Kitos moterys, laiką ant rankų kūdikius, taip moka atlenkti jų mažą prašančią rankutę, o pačios rodyti ranka į burną, kad gaila žiūrėti" (22 p.). Įdomus Indijos šventyklose reiškiamas dievybės supratimas, šokio judesių įprasminimas. Indijos moteris slepia savyje ypatingą dieviškumo prasmę. "Mat, induizme turi didelės reikšmės ne vien tik dievai, bet ir dievų žmonos, vadinamos "sakti", kaip nepaprastos jėgos ir gyvastingumo išraiška, turinčios įtakos žmogui ir jo aplinkai. Labai žymią vietą užima šokėjo Sivos žmona, deivė Parvati. Tiek jos, tiek daugelio kitų deivių statulose ypatingai pabrėžtas moteriškumas ir motiniškumas. Aš ėmiau samprotauti, kad gal kaip tik deivių, kurios tūkstančiais stovėjo šventyklose, įtakoje per ilgus šimtmečius dievų pavyzdžiu sekdama, tauta ir išugdė savo šeimiškumą ir šeimyniškumą, kuris padaugino ją iki 500 milijonų" (24 p.). Mistiškosios Indijos žmogus, nešdamas sunkią vargo naštą, suranda paguodą savo auksu tviskančiose šventyklose ir jose slypinčioje dievybėje.

Mūsų piligrimui didelį įspūdį ir daug gilaus susimąstymo sukelia Egipto dykumos ir akmeniniai sfinksai. Įdomu, kad šių sfinksų veiduose yra įamžinta taip pat moteris, dvelkianti neįspėjamu paslaptingumu. Įdomios ir čia aprašomosios knygos autoriaus mintys šių Egipto sfinksų pavėsyje: "Bet dar įspūdingiau buvo stovėti prie karalienės Šefrin sfinkso ir žvelgti į milžiniška veidą, per ilgus amžius vėjų ir smėlio audrų nugairintą, ir mėginti ją prakalbinti:

— Karaliene Šefrin, tu, kuri jau daugiau kaip 4.600 metų stovi šioje dykumoje, mįslingu žvilgsniu žvelgdama Nilo pusėn, pasakyk kokį džiaugsmą ar kančias savyje slepi? Pasakyk — kas gyvenime yra prasmingiausia?

Bet ji atkakliai tyli, kaip tyli ir aplinkui stovinčioji smėlio jūra ir tas mėlynas dangus. Bet atidžiau įsiklausęs, rodos girdi ir jos nebylią kalbą. Rodos, kad ji jau vien tik savo buvimu nepaliauja sakyti, kad gyvenimo yra ir tai, kas nepraeina, ko nepalaidoja amžiai, nė dykuma. Kad yra didingi sielos veržlumo polėkiai: kantrybė, ryžtas, auka, kurie yra tvirtesni už meilę ir kerštą, kurie, galingojo meno kūrėjo ranka išreikšti, paliks amžiais nemarūs tol, kol žemėje gyvens žmogus — Kūrėjo atspindys ar piligrimas, nors skubiais keleivio žingsniais praeinantis žemės keliais" (37 p.).

Jaudinantis nerimas apima piligrimą, kai jis artinasi į tą ypatingąją "pažadėtąją žemę", kurioje pats Dievas vaikščiojo, gyveno tarp žmonių, jiems kalbėjo, juos mokė ir guodė. Palestina, Jaruzalė — Šventoji Žemė. Į Jeruzalę įeinama pro išlenktų akmeninių skliautų Damasko vartus. Tačiau Palestina neatrodanti Dievo numylėtu kampeliu. "Akmenų laukai ir balti akmeniniai namai liejasi į vieną pilkos spalvos derinį, kuris pripratusiai akiai gal atrodė ir gražus, bet man jis atrodė šaltas ir grubus. Ne tokią Palestiną buvau aš susikūręs savo vaizduotėje! Bet kaip tik dabar, išvydęs tą kietąjį šio krašto veidą, ėmiau suprasti, kodėl Izraelio tauta nekartą susvyravo tikėjime, kad Viešpats Dievas tikrai ją veda į Pažadėtąją Žemę — tekančią medum ir pienu..." (45 p.).

Tačiau krikščioniškajam piligrimui visa Palestina, visa Jeruzalė, Betliejus, Jerikas, Jordanas, Alyvų ir Kalvarijos kalnai yra virtę į vieną didžiulę reliквiją, nužymėti Kristaus pėdsakų. Dėl ryškaus ir giliai išgyvento šių vietovių atvaizdavimo "Tautų Šventovėse", šios knygos skaitytojas pasijunta tarsi pats betarpiškai keliautų tos Šventosios Žemės keliais, keleliais ir takais. Tai liudija knygos autoriaus didelį sugebėjimą savo kelioninius įspūdžius ir pergyvenimus meistriškai sudėti į puslapius.

Kun. P. Butkus nemažesniu patrauklumu aprašinėja ir tolimesnę žemės rutuliu savo kelionę. Tokio širdžiai mielo žavesio mes rasime ir klasikinėje Graikijoje, ir saulėtoje Italijoje. Čia stebina nepaprastais savo turtais, gausybe aukso, marmuro ir tikrųjų brangakmenių pilnos buvusiųjų netikrų dievų, o vėliau tikrojo vieno Dievo šventyklos, bažnyčios, vienuolynai. O kiek čia meno šedevrų, kiek grožio! "Romoje du dalykai labiausiai pagauna keleivį — tai visur dominuojanti krikščionybė ir visur matomi jos meno paminklai. Kartais net nežinai, kuris kuriam tarnauja, kuris kurį veikia, įkvepia ir sudvasina, nes visur pasireiškia sutartinis tikėjimo ir meno vieningumas. Kiekviena bažnyčia yra kartu ir meno galerija, įdomi savo nepaprasta architektūra, meniškais paveikslais, statulomis ir visa savo aplinka" (102 p.). Tokiomis meno galerijomis esančios ir Loreto bazilika (šioje randamas Nazareto namelis, kuriame gyvenusi Šv. Šeimyna), ir Milano katedra ir Santa Maria del Fiore (Gėlių Marijos) katedra, ir San Lorenco bažnyčia, ir daugelis kitų jau nekalbant apie Švento Petro baziliką Romoje.

Vokietija, Prancūzija, Anglija — nuostabaus gaivalingumo kraštai, neįtikėtinai puikiai atsikūrę po II Pasaulinio Karo. Vokietija keliauninkui — lyg antroji tėvynė, kur "Dievo paukšteliai" (D. P.) buvo radę pastogę karo metu, o dar kelerius metus ir po karo.

Kai mūsų keliauninkas vis nešamas galingų lėktuvo sparnų, jau buvo apžvelgęs didesnę pusę žemės rutulio, belankydamas Prancūziją, besigėrėdamas jos menu ir prisimindamas baugius istorijos įvykius (ypač revoliuciją), išgirsta ir nuostabų priminimą, kad "tik vienas Dievas yra didis". — Liudvikas XIV, tas "karalius saulė", negalėdamas pakęsti, kad iš jo rūmų matėsi St. Denis bažnyčia, primenanti jam mirtį, liepęs pastatyti naujus ir puošnius rūmus toliau nuo Paryžiaus, žavinguose Versalio soduose, kurie ir šiandien liudija jo didį pomėgį gyvenimo džiaugsmo ir meno. Deja, betgi vieną dieną ir jis gulėjo pašarvotas St. Denis bažnyčioje, o to laiko garsusis pamokslininkas vyskupas Masilon des Clairmont, pradėdamas sakyti jam nekrologą tarę: "Tik vienas Dievas yra didis (196 p.).

Knygos autorius dar aplankęs Liurdo ir Fatikos stebuklingąsias vietas, susipažinęs su Ispanija, pasuka į naująjį pasaulį — Ameriką. Čia jau neberado antikinių, gilius amžius liudijančių meno paminklų, bet čia rado daug savų, mielų tautiečių, o su jais kartu ir gerą, brolišką, jautrią širdį. Visas knygos skyrius "Sveiki, broliai lietuviai" padvelkia gaivia, sava, vaišinga lietuviška dvasia, lietuvišku charakteriu. Čia pasijuntama tarsi lietuviško